WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 9 czerwca 2011 r.*

W sprawie C-361/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, złożony przez Conseil d'État (Belgia) postanowieniem z dnia 9 lipca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 lipca 2010 r., w postępowaniu:

Intercommunale Intermosane SCRL,

Fédération de l'industrie et du gaz

przeciwko

państwu belgijskiemu,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: D. Šváby, prezes izby, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca) i G. Arestis, sędziowie,

* Język postępowania: francuski.

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu spółdzielni Intercommunale Intermosane SCRL przez J. Bourtembourga, avocat,

— w imieniu rządu belgijskiego przez J.C. Halleux oraz T. Maternego, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Republiki Austrii przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Patakię oraz G. Zavvosa, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 i 8 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasady dotyczące usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 204, s. 37), w brzmieniu zmienionym na mocy dyrektywy 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. (Dz.U. L 217, s. 18) (zwanej dalej „dyrektywą 98/34").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Intercommunale Intermosane SCRL (spółdzielnią z ograniczoną odpowiedzialnością) oraz Fédération de l'industrie et du gaz, association sans but lucratif (zrzeszeniem przemysłowo-gazowniczym – stowarzyszeniem o celu niezarobkowym) a państwem belgijskim w przedmiocie przepisów dotyczących minimalnych wymogów bezpieczeństwa określonych starych instalacji elektrycznych w miejscu pracy.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 1 dyrektywy 98/34 stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe terminy:

1) »produkt« oznacza każdy wyprodukowany przemysłowo produkt lub każdy produkt rolniczy, włącznie z produktami rybnymi [rybołówstwa];

[…]

3) »specyfikacja techniczna« oznacza specyfikację zawartą w dokumencie, który opisuje wymagane cechy produktu, takie jak: poziom jakości, wydajności [specyfikę stosowania], bezpieczeństwa lub wymiary, włącznie z wymaganiami mającymi zastosowanie do produktu w zakresie nazwy, pod jaką jest sprzedawany, terminologii, symboli, badań i metod badania, opakowania, oznakowania i etykietowania oraz procedur oceny zgodności.

[…]

4) »inne wymagania« oznaczają wymagania inne niż specyfikacje techniczne, nałożone na produkt w celu ochrony, w szczególności konsumentów i środowiska, które wpływają na jego cykl życiowy po wprowadzeniu go na rynek, takie jak

warunki użytkowania, powtórne przetwarzanie, ponowne zastosowanie lub składowanie [usuwanie], gdzie takie warunki mogą mieć istotny wpływ na skład lub rodzaj [właściwości] produktu lub jego obrót [obrót nim];

[…]

11) »przepisy techniczne« [oznaczają] specyfikacje techniczne i inne wymagania bądź zasady dotyczące usług, włącznie z odpowiednimi przepisami administracyjnymi, których przestrzeganie jest obowiązkowe, de iure lub de facto, w przypadku wprowadzenia do obrotu, świadczenia usługi, ustanowienia operatora usług [podejmowania działalności w charakterze usługodawcy] lub stosowania [korzystania] w państwie członkowskim lub na przeważającej jego części jak również przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne państw członkowskich, z wyjątkiem określonych w art. 10, zakazujących produkcji, przywozu, wprowadzania do obrotu i stosowania [korzystania z] produktu lub zakazując[e] świadczenia bądź korzystania z usługi lub ustanawiania dostawcy usług [podejmowania działalności w charakterze usługodawcy].

[…]

[…]

Niniejsza dyrektywa nie stosuje się do tych środków, które państwa członkowskie uznają za niezbędne, na mocy traktatu, dla ochrony osób, a w szczególności pracowników, podczas stosowania produktów, pod warunkiem że środki pozostają bez wpływu na produkt".

4 Artykuł 8 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 98/34 stanowi, jak następuje:

„Z zastrzeżeniem art. 10 państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji wszelkie projekty przepisów technicznych, z wyjątkiem tych, które w pełni stanowią

transpozycję normy międzynarodowej lub europejskiej, w którym to przypadku wystarczająca jest informacja dotycząca odpowiedniej normy. Przekazują Komisji także podstawę prawną konieczną do przyjęcia uregulowań technicznych, jeżeli nie zostały one wyraźnie ujęte w projekcie [Przekazują Komisji także uzasadnienie przyjęcia uregulowań technicznych, jeżeli nie zostało ono wyraźnie ujęte w projekcie]".

Prawo krajowe

5 Artykuły 8–13 arrêté royal du 2 juin 2008 concernant les prescriptions minimales de sécurité de certaines anciennes installations électriques sur les lieux de travail (rozporządzenia królewskiego z dnia 2 czerwca 2008 r. w sprawie minimalnych norm bezpieczeństwa w zakresie pewnych starych instalacji elektrycznych znajdujących się w miejscu pracy, *Moniteur belge* z dnia 19 czerwca 2008 r., s. 31631, zwanego dalej „arrêté royal") stanowi:

„*Art. 8*

Instalacje elektryczne wykonuje się w sposób zapewniający ochronę pracowników przed ryzykiem związanym z kontaktem bezpośrednim lub kontaktem pośrednim, przed skutkami przepięć spowodowanych wadami izolacji, manipulowaniem i wpływem czynników atmosferycznych, przed poparzeniami i innym ryzykiem dla zdrowia oraz ryzykiem nieelektrycznym związanym z używaniem energii elektrycznej.

Jeżeli nie jest możliwe wyeliminowanie niebezpieczeństw opisanych wyżej za pomocą środków na poziomie koncepcyjnym albo za pomocą środków ochrony zbiorowej, dostęp do tych instalacji powinien być zastrzeżony wyłącznie do pracowników, których kompetencje są opisane kodami BA4 lub BA5, zgodnie z art. 47 [règlement général sur les installations électriques (ogólnego rozporządzenia o instalacjach elektrycznych)].

Art. 9

Instalacje elektryczne wykonuje się w sposób pozwalający na:

1° unikanie łuków i niebezpiecznych temperatur na powierzchni;

2° przegrzania, pożaru i wybuchu.

Art. 10

§ 1. Każdy obwód jest zabezpieczony co najmniej jednym systemem ochrony, który odcina przepływ prądu w razie przeciążenia, zanim nastąpi przegrzanie mogące mieć szkodliwy wpływ na izolację, połączenia, przewodniki lub środowisko.

Każdy obwód jest zabezpieczony co najmniej jednym systemem ochrony, który odcina przepływ prądu w razie zwarcia, zanim wystąpią niebezpieczne skutki.

§ 2. Na zasadzie wyjątku od przepisów paragrafu 1 zezwala się na niezabezpieczenie niektórych obwodów przeciwko przeciążeniom, z zastrzeżeniem przestrzegania warunków i zasad określonych w art. 119, 123 i 126 [règlement général sur les installations électriques].

Art. 11

§ 1. W celu wykonania prac bez napięcia należy umożliwić dokonanie odcięcia instalacji elektrycznej lub pojedynczych obwodów elektrycznych w sposób pewny i niezawodny.

§ 2. Kierowanie funkcjonalne przeprowadzane jest w sposób pewny i niezawodny.

§ 3. Skutki spadku napięcia lub zanik napięcia i jego powrót nie zagrażają bezpieczeństwu pracowników.

Art. 12

Instalacja elektryczna jest wykonywana przy pomocy sprzętu elektrycznego wykonanego w sposób niezagrażający bezpieczeństwu osób w przypadku właściwego montażu i utrzymania oraz użytkowania zgodnego z przeznaczeniem.

W razie potrzeby sprzęt odpowiada przepisom arrêtés [dekretów] wdrażających dyrektywy wspólnotowe mające zastosowanie w tym zakresie.

Art. 13

Wykorzystywany sprzęt elektryczny jest, albo przez swoją budowę, albo przez dodatkowe zabezpieczenie, dostosowany do wpływu czynników zewnętrznych i do istniejących lub dających się racjonalnie przewidzieć warunków użytkowania".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

6 Skargą złożoną w dniu 18 sierpnia 2008 r. skarżące przed sądem krajowym zwróciły się o stwierdzenie nieważności arrêté royal.

7 Na poparcie swej skargi skarżące przed sądem krajowym podniosły w szczególności naruszenie przepisów dyrektywy 98/34, gdyż arrêté royal zawiera przepisy techniczne, których projekt powinien był zostać podany do wiadomości Komisji na podstawie art. 8 tej dyrektywy.

8 W tych okolicznościach Conseil d'État postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy przepisy krajowe, takie jak art. 8–13 [arrêté royal], ustanawiające wymogi dotyczące wykonania instalacji elektrycznych, budowy sprzętu elektrycznego i zabezpieczeń związanych z tym sprzętem w celu zagwarantowania ochrony pracownikom, stanowią przepisy techniczne w rozumieniu art. 1 pkt 11 dyrektywy

[98/34], których projekty muszą być przekazywane na mocy art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tejże dyrektywy?

2) Czy przepisy krajowe, takie jak art. 8–13 [arrêté royal], stanowią środki w rozumieniu art. 1 in fine […] dyrektywy [98/34], które państwa członkowskie uznają za niezbędne dla ochrony osób, a w szczególności pracowników, podczas stosowania produktów, i które pozostają bez wpływu na produkt?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

9 Pierwsze pytanie sądu krajowego ma w istocie na celu ustalenie, czy art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe, takie jak będące przedmiotem sporu przed sądem krajowym, stanowią przepisy techniczne w rozumieniu wymienionego przepisu dyrektywy, których projekty powinny być podawane do wiadomości na zasadach określonych w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

10 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że dyrektywa 98/34 ma na celu ochronę – za pomocą kontroli prewencyjnej – swobodnego przepływu towarów, który jest jedną z podstaw Unii Europejskiej, oraz że kontrola ta jest o tyle przydatna, o ile przepisy techniczne objęte tą dyrektywą mogą stanowić przeszkody w handlu między państwami członkowskimi, które to przeszkody dopuszczalne są jedynie wówczas, gdy są

one niezbędne, aby spełnić wymogi nadrzędne, których przestrzeganie leży w interesie ogólnym (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 kwietnia 1996 r. w sprawie C-194/94 CIA Security International, Rec. s. I-2201, pkt 40, 48; a także z dnia 8 września 2005 r. w sprawie C-304/04 Lidl Italia, Zb.Orz. s. I-7865, pkt 22).

11 W tym kontekście trzeba przypomnieć, że z art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 wynika, że pojęcie „przepis techniczny" dzieli się na trzy kategorie, tj. po pierwsze na „specyfikacje techniczne" w rozumieniu art. 1 pkt 3 tej dyrektywy, po drugie na „inne wymagania" określone w art. 1 pkt 4 tej dyrektywy i po trzecie na zakaz produkcji, przywozu, sprzedaży lub stosowania produktu, o którym mowa w art. 1 pkt 11 tej dyrektywy (zob. w szczególności wyroki: z dnia 21 kwietnia 2005 r. w sprawie C-267/03 Lindberg, Zb.Orz. s. I-3247, pkt 54; z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie C-20/05 Schwibbert, Zb.Orz. s. I-9447, pkt 34).

12 Zakładając, że sporne przed sądem krajowym instalacje elektryczne mogłyby zostać zaklasyfikowane jako „produkty" w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 98/34, należy zbadać, czy sporne przed sądem krajowym przepisy krajowe należą do jednej z wymienionych trzech kategorii.

13 W tym względzie wystarczy po pierwsze podnieść na wstępie, że przepisy te nie należą do trzeciej kategorii przepisów technicznych, o których mowa w art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34, ponieważ nie obejmują one zakazu produkcji, przywozu, sprzedaży lub stosowania produktu w rozumieniu tego przepisu.

14 Po drugie należy zbadać, czy przepisy krajowe sporne przed sądem krajowym należą do pierwszej kategorii przepisów technicznych, o których mowa w art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34, to jest czy mieszczą się one w pojęciu „specyfikacji technicznych".

15 Z orzecznictwa wynika, że pojęcie to, zdefiniowane w art. 1 pkt 3, zakłada, że krajowy przepis odnosi się zawsze do produktu lub jego opakowania jako takich, a zatem ustala jedną z wymaganych cech produktu (zob. ww. wyrok w sprawie Schwibbert, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

16 Gdy chodzi o przepisy krajowe będące przedmiotem sporu przed sądem krajowym, należy podnieść, że minimalne wymagania dotyczące wykonania określonych instalacji elektrycznych przewidziane w tych przepisach mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa tych instalacji w celu zapewnienia ochrony pracownikom z nich korzystającym.

17 Tymczasem należy stwierdzić, że te wymagania minimalne obejmują wymogi i cele ogólne w zakresie bezpieczeństwa i ochrony bez odnoszenia się w sposób konieczny do danego produktu albo jego opakowania jako takiego, a zatem bez określania właściwości tego produktu.

18 W konsekwencji przepisy krajowe będące przedmiotem sporu przed sądem krajowym nie zawierają specyfikacji technicznych w rozumieniu dyrektywy 98/34.

19 Po trzecie należy zbadać, czy te przepisy należą do drugiej kategorii przepisów technicznych, o której mowa w art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34, to jest czy mieszczą się one w pojęciu „innych wymagań".

20 Zgodnie z orzecznictwem, aby móc zakwalifikować minimalne wymagania określone w wymienionych przepisach jako „inne wymagania" w rozumieniu art. 1 pkt 4 dyrektywy 98/34, muszą one stanowić „warunki", które mogą mieć istotny wpływ na skład lub charakter produktu bądź na jego sprzedaż (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Lindberg, pkt 72).

21 Tymczasem mając na względzie ogólny charakter tych przepisów, nie mogą one stanowić tego rodzaju warunków, a w konsekwencji nie można zakwalifikować ich jako „innych wymagań" w rozumieniu wskazanego art. 1 pkt 4.

22 W świetle poprzedzających rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, iż przepisy krajowe, takie jak będące przedmiotem sporu przed sądem krajowym, nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu wymienionego przepisu dyrektywy, których projekty powinny być podawane do wiadomości na zasadach określonych w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

W przedmiocie pytania drugiego

23 Zważywszy na odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie kosztów

24 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 pkt 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasady dotyczące usług społeczeństwa informacyjnego w brzmieniu zmienionym na mocy dyrektywy 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe, takie jak będące przedmiotem sporu przed sądem krajowym, nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu wymienionego przepisu dyrektywy, których projekty powinny być podawane do wiadomości na zasadach określonych w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

Podpisy